

BAB I

BUBUKA

1.1 Kasang Tukang Panalungtikan

Makéna basa dina kahirupan manusa minangka pakakas komunikasi, tangtu ngirut pikeun ditalungtik. Lian ti dipaké sacara lisan, basa ogé dipaké dina rupaning wangun tinulis. Basa nu dipaké dina wangun tinulis, salahsahijina aya dina wangun karya sastra. Basa nu dipaké dina karya sastra téh tangtuna waé rinéka tur boga maksud nu tangtu. Dina nepikeun éta maksud, unggal jalma boga cara nepikeunana ngaliwatan basa anu has tur nembongkeun jiwa éta jalmana sorangan. Éta hal téh disebut gayabasa (Keraf, 2006, kc. 113).

Gayabasa racket pisan patalina jeung karya sastra. Ieu hal lantaran dina karya sastra idéntik pisan jeung kaéndahan. Ngaliwatan gayabasa, kekecapan nu dipaké téh bisa diréka-réka tur harti anu saenyana téh bisa ditepikeun kalawan dibalibirkeun. Éta hal bisa diwujudkeun ku kamahéran panulis dina ngagunakeun gayabasa. Sudaryat (2021, kc. 180) ngabagi gayabasa jadi opat, nyaéta gayabasa babandingan, lalawanan, tatalian, jeung bangbalikan. Salahsahiji gayabasa anu kaasup kana gayabasa babandingan téh nyaéta gayabasa mijalma (personifikasi). Gayabasa mijalma téh nyaéta gayabasa anu ngabandingkeun barang teu nyawaan (paéh) tuluy disarukeun kana barang nyawaan saperti jalma (Sudaryat, 2021, kc. 181). Satulunya, ma’na atawa harti nu dikandung dina ieu gayabasa téh disebut harti stilistik personifikasi atawa harti mijalma (Sudaryat, 2021, kc. 182).

Minangka salahsahiji wanda gayabasa, tangtuna baé gayabasa mijalma atawa gayabasa personifikasi téh dipaké dina rupaning karya sastra, salahsahijina dina carita pondok (carpon). Ieu gayabasa kapaluruh tina buku kumpulan carpon “*Hiji Tanggal nu Dipasinikeun*” karya Wahyu Wibisana. Salahsahiji contona aya dina carpon nu judulna “*Cipanon*”, kapaluruh kalimah “*Guludug sada nu lulumpatan di langit*” (Wibisana, 2017, kc. 133). Éta kalimah téh mangrupa gayabasa mijalma (personifikasi) sabab sora guludug anu diibaratkeun ka jalma anu bisa lulumpatan. Padahal, anu ilaharna lulumpatan mah jalma.

Dumasar kana kurikulum tingkat daerah muatan lokal bahasa Sunda 2013 revisi 2017, carita pondok téh jadi salahsahiji matéri di kelas VIII SMP/satata. Ieu matéri aya dina KD 3.7 nyaéta *Memahami dan mengidentifikasi struktur, unsur,*

dan aspek kebahasaan carita pondok sarta KD 4.7 nyaéta menanggapi nilai-nilai carita pondok dengan memperhatikan unsur-unsur intrinsik, struktur teks, serta aspek kebahasaan. Gayabasa kaasup kana unsur intrinsik dina carpon, nurutkeun tiori Robert Stanton. Ku kituna, ngeunaan gayabasa téh kawilang penting pikeun dipaham ku peserta didik.

Sok sanajan gayabasa téh jadi salahsahiji unsur dina matéri pangajaran, dina enas-enasna mah ngeunaan gayabasa (tangtuna kaasup gayabasa mijalma) téh kawilang jarang pikeun dibahas. Salahsahiji contona, dina buku paket pangajaran basa Sunda nu sumebar di Kota Bandung, teu kapaluruh ayana pedaran ngeunaan gayabasa dina materi carita pondok, boh dina kontéks minangka unsur intrinsik, boh dina kontéks minangka aspék kabahasaan dina carpon. Pon kitu deui dumasar hasil panalungtikan nu dilakukeun ku Sumardi dina taun 2019 ngeunaan kamampu peserta didik dina nulis carita pondok, tina 25 peserta didik, kapaluruh dua peserta didik anu maké gayabasa mijalma. Éta hal nuduhkeun, jarangna pembahasan ngeunaan gayabasa téh ngabalukarkeun pangaweruh peserta didik ngeunaan gayabasa, hususna gayabasa mijalma téh kawilang kurang. Ku kituna, karasa perlu ayana panalungtikan nu nalungtik ngeunaan gayabasa mijalma lengkep jeung ma'na nu dikandungna sarta jadi palengkep tina bahan pangajaran. Ku lantaran maluruh ngeunaan gayabasa tur ma'na na dina objék nu mangrupa karya sastra, élmu stilistika karasa cocog pikeun jadi pamarekan dina ieu panalungtikan.

Panalungtikan ngeunaan gayabasa tina jihat paélmuan stilistika téh lain hal nu anyar. Panalungtikan saacanna nu maké tilikan stilistika téh kungsi dilaksanakeun, di antarana waé, “*Gaya basa Métافora dina Babasan jeung Paribasa Basa Sunda: Tilikan Stilistika jeung Semantik*” (Anita Nurul Fauzia, 2014); jeung “*Gaya basa Ngupamakeun dina Babasan Jeung Paribasa Sunda: Tilikan Stilistika jeung Semantik*” (Novi Nurul Khotimah, 2016). Ari panalungtikan ngeunaan gayabasa atawa jihat paélmuan stilistika nu dijadikeun bahan pangajaran di SMP ogé kungsi dilaksanakeun, nyaéta “*Gaya Basa Rétoris Dina Kumpulan Lagu Ngajadi Karya Dian Hendrayana: Pikeun Bahan Pangajaran di SMP*” (Eva Rahmawati, 2017)

Dumasar éta hal, tinangtu panalungtikan ieu téh lain hal nu anyar. Sacara umum, sasaruuan ieu panalungtikan jeung panalungtikan saméméhna téh nyaéta ngagunakeun jihat paélmuan stilistika pikeun nalungtik pokok bahasanana. Ari anu

ngabédakeun ieu panalungtikan jeung panalungtikan saméméhna téh nyaéta dina ieu panalungtikan langsung nyoko kana ma’na stolistik mijalma nu nyangkaruk dina buku kumpulan carpon *Hiji Tanggal nu Dipasinikeun* sarta dijadikeun bahan pangajaran aprésiasi carita pondok di SMP. Ku kituna, ieu panalungtikan anu miboga judul “Ma’na Stolistik Mijalma dina Kumpulan Carpon *Hiji Tanggal Nu Dipasinikeun* Karya Wahyu Wibisana pikeun Bahan Pangajaran Aprésiasi Carita Pondok di SMP” téh perlu dilaksanakeun.

1.2 Rumusan Masalah

Dumasar kana kasang tukang tur patali jeung topik dina ieu panalungtikan, pasualan nu kaidentifikasi téh nyaéta:

- a. dina eusi karya sastra, utamana carpon, pikeun ngagambarkeun kaayaan hiji barang bisa maké gayabasa mijalma; jeung
- b. maham kana gayabasa téh karasa perlu pikeun murid (peserta didik) SMP/satata.

Tina hasil idéntifikasi masalah, aya tilu masalah anu bisa dirumuskeun dina ieu panalungtikan téh, saperti ieu di handap.

- a. Kumaha wanda gayabasa anu ngandung ma’na stolistik mijalma dina buku kumpulan carpon *Hiji Tanggal nu Dipasinikeun* téh?
- b. Kumaha ma’na stolistik mijalma anu nyampak dina buku kumpulan carpon *Hiji Tanggal nu Dipasinikeun* téh?
- c. Kumaha larapna hasil panalungtikan ngeunaan ma’na stolistik mijalma anu kasampak dina buku kumpulan carpon *Hiji Tanggal nu Dipasinikeun* pikeun bahan pangajaran aprésiasi carita pondok di SMP?

1.3 Tujuan Panalungtikan

Tujuan dina ieu panalungtikan téh nyaéta aya tujuan umum jeung tujuan husus. Leuwih jéntré na masing-masing dipedar di handap.

1.3.1 Tujuan Umum

Tujuan umum dina ieu panalungtikan téh nyaéta pikeun maluruh kumaha gayabasa mijalma jeung ma’na stolistik mijalma anu nyampak dina buku kumpulan

carpon *Hiji Tanggal nu Dipasinikeun* karya Wahyu Wibisana pikeun bahan pangajaran aprésiasi carita pondok di SMP.

1.3.2 Tujuan Husus

Sacara husus, ieu panalungtikan téh miboga tujuan pikeun ngadéskripsiéun tilu hal, nyaéta:

- a. gayabasa mijalma dina buku kumpulan carpon *Hiji Tanggal nu Dipasinikeun* karya Wahyu Wibisana;
- b. ma'na stistik mijalma dina buku kumpulan carpon *Hiji Tanggal nu Dipasinikeun* karya Wahyu Wibisana; jeung
- c. larapna ma'na stistik mijalma dina buku kumpulan carpon *Hiji Tanggal nu Dipasinikeun* karya Wahyu Wibisana pikeun dijadikeun bahan pangajaran aprésiasi carita pondok di SMP.

1.4 Mangpaat Panalungtikan

Mangpaat anu dipiharep dina ieu panalungtikan téh nyaéta mangpaat sacara téoritis jeung sacara praktis. Leuwih jéntré na masing-masing dipedar ieu di handap.

1.4.1 Mangpaat Téoritis

Sacara tioritis, ieu panalungtikan téh dipiharep bisa mangpaat dina nambahán pangaweruh ngeunaan paélmuan semantik jeung stistik, lantaran eusina ngulik jeung medar ma'na stistik mijalma.

1.4.2 Mangpaat Praktis

Mangpaat praktis dina ieu panalungtikan téh nyaéta pikeun anu nalungtik, pikeun guru, pikeun murid, jeung pikeun nu maca.

- a. Pikeun anu nalungtik, hasil panalungtikan bisa nambahán tur neuleuman deui ngeunaan ma'na stistik mijalma dina karya sastra, utamana carita pondok.
- b. Pikeun guru, hasil panalungtikan bisa dijadikeun bahan pangajaran, utamana dina materi ngeunaan gayabasa.
- c. Pikeun murid, hasil panalungtikan bisa nambahán pangaweruh tur ningkatkeun pamahaman ngeunaan ma'na dina gayabasa.

- d. Pikeun masarakat, hasil panalungtikan bisa nambah pangaweruh ngeunaan ma'na stilistik mijalma, utamana dina wangun carita pondok basa Sunda.

1.5 Raraga Tulisan

Ieu skripsi mibanda raraga tulisan anu dibagi jadi lima bab. Ari wincikanana saperti kieu.

Bab I Bubuka, eusina ngawengku kasang tukang, rumusan masalah, tujuan panalungtikan anu dibagi jadi tujuan umum jeung tujuan husus, mangpaat panalungtikan anu dibagi jadi mangpaat téoritis jeung mangpaat praktis sarta raraga tulisan.

Bab II Ulikan Tiori, eusina ngeunaan tiori-tiori nu dipaké dina ieu panalungtikan, saperti tiori ngeunaan gayabasa mijalma, stilistika, ma'na stilistik mijalma, carita pondok sarta bahan pangajaran. Lian ti éta, medar ogé ngeunaan panalungtikan saméméhna jeung raraga mikir.

Bab III Métode Panalungtikan, eusina ngajéntrékeun ngeunaan metode panalungtikan nu dipaké, desain panalungtikan, data jeung sumber data, instrumen panalungtikan, téhnik ngumpulkeun data sarta téhnik ngolah data.

Bab IV Hasil Panalungtikan jeung Pedaran, eusina ngeunaan hasil tina ieu panalungtikan, nyaéta gayabasa mijalma tur ma'na stilistik mijalma nu kapaluruh dina buku kumpulan carpon *Hiji Tanggal nu Dipasinikeun* sarta larapna éta data jadi bahan pangajaran aprésiasi carita pondok di SMP.

Bab V Kacindekan, Implikasi jeung Rékoméndasi, eusina ngeunaan kacindekan tur implikasina sarta rékoméndasi pikeun panalungtikan satuluyna.